

УДК 351: 340:332.1

DOI: <https://doi.org/10.31470/2786-6246-2026-16-135-145>

Процюк Наталія, кандидат економічних наук, доцентка, доцентка кафедри менеджменту, економіки, статистики та цифрових технологій Хмельницького університету управління та права імені Леоніда Юзькова

Protsiuk Nataliia, PhD in Economics, Associate Professor, Associate Professor of the Department of Management, Economics, Statistics and Digital Technologies at Leonid Yuzkov Khmelnytskyi University of Management and Law

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-6804-5630>

НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РОЗВИТКУ SMART-ІНФРАСТРУКТУРИ МІСТ У СИСТЕМІ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ

REGULATORY AND LEGAL FRAMEWORK FOR THE DEVELOPMENT OF SMART URBAN INFRASTRUCTURE IN THE SYSTEM OF PUBLIC GOVERNANCE

Анотація. Статтю присвячено комплексному аналізу нормативно-правового забезпечення розвитку SMART-інфраструктури міст у системі публічного управління в Україні. Обґрунтовано, що ефективність, адаптивність і сталість функціонування «розумних» міст визначаються не лише рівнем технологічної зрілості цифрових рішень, а насамперед якістю нормативно-правового та інституційного середовища, у межах якого здійснюється управління міськими системами. У процесі дослідження виокремлено основні групи нормативно-правових актів у сферах публічного управління та місцевого самоврядування, цифрового врядування, електронних комунікацій, кібербезпеки, надання публічних послуг, інвестиційної діяльності та державно-приватного партнерства. Доведено, що попри наявність розгалуженого нормативного масиву правове регулювання SMART-інфраструктури в Україні характеризується фрагментарністю, відсутністю єдиного понятійно-методологічного підходу та недостатньою інтеграцією з управлінськими циклами стратегічного планування, бюджетування і моніторингу на місцевому рівні. Встановлено, що SMART-ініціативи часто реалізуються як ізольовані цифрові проекти, не пов'язані системно з інституційними повноваженнями органів місцевого самоврядування.

Обґрунтовано доцільність формування цілісної рамки правового регулювання SMART-розвитку міст, яка розглядається не як окремий нормативний акт, а як інституціоналізована цифрово-управлінська архітектура. Така рамка має забезпечувати вертикальну узгодженість нормативно-правового регулювання, горизонтальну інтеграцію галузевих політик, єдність понятійно-методологічного каркасу та вбудованість SMART-інфраструктури у повний цикл публічного управління. Практичне значення результатів полягає у можливості їх використання органами місцевого самоврядування при розробленні стратегій, програм і нормативних актів, спрямованих на системний та стійкий розвиток «розумних» міст в умовах цифрової трансформації та післявоєнного відновлення.

Ключові слова: SMART-інфраструктура міст, публічне управління, нормативно-правове забезпечення, цифрове врядування, органи місцевого самоврядування, цифрова трансформація, сталість міського розвитку, інституційна рамка, Smart City.

Abstract. The article is devoted to a comprehensive analysis of the regulatory and legal framework for the development of smart urban infrastructure within the system of public governance in Ukraine. It is

substantiated that the effectiveness, adaptability, and sustainability of smart cities are determined not only by the level of technological maturity of digital solutions, but primarily by the quality of the regulatory, legal, and institutional environment within which urban systems are governed. The study identifies the main groups of regulatory and legal acts in the fields of public administration and local self-government, digital governance, electronic communications, cybersecurity, public service delivery, investment activity, and public-private partnership. It is demonstrated that, despite the existence of an extensive body of regulations, the legal regulation of smart infrastructure development in Ukraine is characterized by fragmentation, the absence of a unified conceptual and methodological approach, and insufficient integration with management cycles of strategic planning, budgeting, and monitoring at the local level. It is established that smart initiatives are often implemented as isolated digital projects that are not systematically linked to the institutional powers of local self-government bodies.

The expediency of forming an integrated framework for the legal regulation of smart urban development is substantiated, which is considered not as a separate regulatory act, but as an institutionalized digital-governance architecture. Such a framework should ensure vertical coherence of regulatory regulation, horizontal integration of sectoral policies, unity of the conceptual and methodological framework, and the integration of smart infrastructure into the full cycle of public governance. The practical significance of the results lies in the possibility of their application by local self-government bodies in the development of strategies, programs, and regulatory acts aimed at the systemic and sustainable development of smart cities in the context of digital transformation and post-war recovery.

Keywords: smart urban infrastructure, public governance, regulatory and legal framework, digital governance, local self-government bodies, digital transformation, sustainable urban development, institutional framework, Smart City.

Постановка проблеми. Цифрова трансформація міського розвитку в умовах євроінтеграції, безпекових викликів і післявоєнного відновлення актуалізує переосмислення ролі публічного управління у формуванні сучасних міських систем. Концепція Smart City дедалі частіше розглядається не лише як технологічна інновація, а як інструмент досягнення сталого соціально-економічного розвитку міст, підвищення ефективності використання ресурсів та якості публічних послуг.

Водночас впровадження SMART-підходів у міський розвиток в Україні відбувається в умовах складного та неоднорідного нормативно-правового поля, сформованого сукупністю законів, стратегій і підзаконних актів різних галузей державної політики. Це зумовлює необхідність комплексного аналізу нормативно-правового забезпечення розвитку SMART-інфраструктури міст як передумови формування узгоджених управлінських рішень у системі публічного управління.

Мета статті. Метою статті є комплексний аналіз нормативно-правового забезпечення розвитку SMART-інфраструктури міст у системі публічного управління, систематизація чинних нормативно-правових актів, що регулюють відповідні процеси, виявлення проблем їх узгодженості та обґрунтування підходів до формування цілісної рамки правового регулювання SMART-розвитку міст в Україні.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблематика розвитку SMART-міст і формування SMART-інфраструктури набула широкого висвітлення у працях зарубіжних і вітчизняних науковців, в яких концепція Smart City переважно розглядається як інноваційна модель розвитку міста, орієнтована на підвищення ефективності управління, якості життя населення та сталості міських процесів. Водночас у працях з публічного управління та регіонального розвитку акцент робиться на інституційних механізмах, ролі органів місцевого самоврядування, стратегічному плануванні та впровадженні цифрових інструментів управління. Окремі дослідження (С.О. Дейкало [1], К.В. Дзюндзюк [2], Д.Д. Задихайло [4], В.Г. Олюха [3], Я.В. Смольська [4]) присвячені нормативно-правовим аспектам цифрового врядування, електронних комунікацій, кібербезпеки, надання публічних послуг тощо, що зумовлює потребу систематизації наявних підходів за функціональним характером у межах цілісного бачення SMART-інфраструктури міст.

Виклад основного матеріалу дослідження. Розвиток SMART-інфраструктури міст у сучасних соціально-економічних умовах зумовлюється не лише рівнем технологічної оснащеності або доступністю цифрових рішень, а передусім якістю нормативно-правового середовища, в межах якого здійснюється публічне управління міськими системами. Саме нормативно-правове забезпечення визначає інституційні межі управлінських рішень, закріплює повноваження суб'єктів публічної влади, регламентує механізми взаємодії публічного та приватного секторів, а також створює правові умови для інтеграції інноваційних технологій у процеси життєзабезпечення міста.

У контексті забезпечення сталого функціонування міст нормативно-правове регулювання виконує комплексну функцію. З одного боку, воно формує правові передумови для впровадження цифрових та інтелектуальних рішень у системах міського управління, інфраструктурного розвитку, надання публічних послуг і управління ресурсами. З іншого боку, нормативно-правові інструменти спрямовані на зниження ризиків фрагментарності регулювання, технічної несумісності рішень, управлінської невизначеності та зростання соціальної недовіри, що можуть супроводжувати неконтрольовані процеси цифровізації.

Специфікою нормативно-правового забезпечення розвитку SMART-інфраструктури міст в Україні є відсутність спеціального комплексного законодавчого акта, який би системно врегулював питання формування та функціонування «розумних міст». Натомість правове регулювання здійснюється через сукупність норм різних галузей права та рівнів управління – від базових актів публічної влади до стратегічних документів державної політики й локальних рішень органів місцевого самоврядування. За таких умов доцільним є застосування функціонального підходу до групування нормативно-правових документів з урахуванням їх ролі у формуванні, реалізації та підтримці SMART-рішень на місцевому рівні. Це дозволяє перейти від формального переліку законодавчих і стратегічних актів до виявлення управлінської логіки їх взаємодії та впливу на сталість міського розвитку.

Узагальнення чинних нормативно-правових актів дає підстави виокремити дев'ять взаємопов'язаних груп документів, кожна з яких виконує окрему, але взаємодоповнювальну функцію в системі публічного управління розвитком SMART-інфраструктури міст (табл. 1).

1. Фундамент нормативно-правового поля формують базові акти у сфері публічної влади та місцевого самоврядування, які визначають організаційно-правові засади діяльності органів місцевого самоврядування, їх повноваження у сфері територіального розвитку, управління міським господарством, надання публічних послуг та забезпечення інформаційної відкритості. Саме ця група документів створює інституційну рамку реалізації SMART-ініціатив і окреслює межі управлінської автономії територіальних громад. Ключовим актом у цій групі є Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні» від 21.05.1997 р. № 280/97-ВР [5], який визначає організаційно-правові засади діяльності органів місцевого самоврядування та рамкові умови реалізації публічної влади на територіальному рівні. Хоча Закон не містить прямих положень щодо цифрової трансформації або концепції Smart City, його норми створюють управлінські передумови для впровадження елементів SMART-інфраструктури в містах.

Зокрема, статті 26 і 27 Закону закріплюють повноваження міських рад і їх виконавчих органів щодо управління сферами житлово-комунального господарства, транспорту, енергозабезпечення та затвердження програм і стратегій розвитку, що дозволяє інституціоналізувати SMART-підходи через місцеві програми цифрового розвитку та стратегії Smart City. Стаття 30 визначає компетенцію виконавчих органів у ключових інфраструктурних сферах, створюючи правові підстави для застосування цифрових, сенсорних і моніторингових технологій.

Важливим є також нормативне закріплення принципів інформаційної відкритості та прозорості діяльності органів місцевого самоврядування, що формує правові передумови для розвитку електронних сервісів, відкритих даних і цифрових платформ взаємодії з мешканцями як базових елементів Smart City.

Таблиця 1.

Нормативно-правова архітектура розвитку SMART-інфраструктури міст в Україні

№	Група нормативно-правових документів	Зміст і функціональне призначення у розвитку SMART-інфраструктури міст	Вплив на забезпечення сталості функціонування міських систем	Ключові нормативно-правові акти
1	Базові акти про публічну владу та місцеве самоврядування	Визначають суб'єктність органів місцевого самоврядування, їх повноваження у сферах територіального розвитку, управління інфраструктурою, надання публічних послуг та ухвалення стратегічних рішень	Формують інституційну основу SMART-розвитку, визначають межі управлінської автономії територіальних громад і здатність інтегрувати цифрові інновації у систему міського управління	Конституція України; Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні»
2	Стратегічні та програмні документи державної політики	Закріплюють довгострокові пріоритети цифрової трансформації, інноваційного, економічного та регіонального розвитку, інтеграцію принципів сталості у публічне управління	Забезпечують стратегічну узгодженість SMART-ініціатив, орієнтацію на відновлення, конкурентоспроможність і довгострокову стійкість міських систем	Указ Президента України «Про Цілі сталого розвитку України до 2030 року»; Національна економічна стратегія до 2030 року; Державна стратегія регіонального розвитку 2021–2027; Стратегія цифрового розвитку інноваційної діяльності України до 2030 року; Стратегія розвитку сфери електронних комунікацій до 2030 року
3	Національні стандарти та методичні документи (soft law)	Формують методологічні підходи до проєктування, впровадження та оцінювання SMART-рішень; визначають індикатори, операційні моделі та управлінські практики	Забезпечують вимірюваність, порівнюваність та інтероперабельність SMART-ініціатив, сприяють переходу від фрагментарної цифровізації до системного управління	ISO 37120; ISO 37122; ISO 37123; ДСТУ ISO 37120:2019; ДСТУ ISO 37106:2019; ДСТУ ISO 9001; ДСТУ ISO 14001; ДСТУ ISO 31000; ДСТУ ISO/IEC 27001
4	Акти цифрового врядування та цифрових правовідносин	Регламентують електронний документообіг, електронну ідентифікацію, цифрові довірчі послуги, використання та інтеграцію даних у публічному управлінні	Забезпечують юридичну значимість цифрових процесів, створюють основу для data-driven governance та цифрових платформ управління містом	Закон України «Про електронні документи та електронний документообіг»; Закон України «Про електронну ідентифікацію та електронні довірчі послуги»; Закон України «Про доступ до публічної інформації»
5	Акти щодо надання публічних та адміністративних послуг	Визначають порядок, стандарти та цифрові форми надання публічних сервісів населенню та бізнесу, включно з електронними процедурами	Формують сервісний і сервісно-економічний вимір SMART-інфраструктури, знижують транзакційні витрати та підвищують довіру до влади	Закон України «Про адміністративні послуги»; Закон України «Про стимулювання розвитку цифрової економіки в Україні»; Закон України «Про публічні закупівлі»
6	Акти розвитку електронних комунікацій та цифрової інфраструктури	Регламентують функціонування мереж передачі даних, широкосмугового Інтернету, 5G, IoT та доступ до інфраструктури	Формують технологічний каркас SMART-інфраструктури та забезпечують масштабованість і безперервність цифрових сервісів	Закон України «Про електронні комунікації»; підзаконні акти КМУ щодо доступу до інфраструктури та використання радіочастот
7	Акти з кібербезпеки та захисту інформації/даних	Визначають вимоги до захисту інформаційних систем, персональних даних і критичної цифрової інфраструктури	Гарантують стійкість, безперервність і безпеку функціонування SMART-систем в умовах кібер- і воєнних загроз	Закон України «Про основні засади забезпечення кібербезпеки України»; Закон України «Про захист інформації в інформаційно-комунікаційних системах»; Закон України «Про захист персональних даних»
8	Акти про інвестиційні механізми та державно-приватне партнерство	Регламентують залучення приватного капіталу, реалізацію ДПП, державну підтримку масштабних інфраструктурних і цифрових проєктів	Забезпечують фінансову та ресурсну спроможність реалізації SMART-проєктів і їх довгострокову економічну життєздатність	Закон України «Про державно-приватне партнерство»; Закон України «Про інвестиційну діяльність»; Закон України «Про державну підтримку інвестиційних проєктів із значними інвестиціями в Україні»
9	Нормативні акти органів місцевого самоврядування	Адаптують загальнодержавні норми та стратегії до локального контексту через програми, стратегії, регламенти і рішення	Забезпечують практичну імплементацію SMART-інфраструктури та інтеграцію цифрових рішень у щоденне управління містом	Статuti територіальних громад; стратегії розвитку міст; місцеві програми цифрової трансформації; рішення місцевих рад

Примітка. Систематизовано автором на основі [1-21].

2. Важливе місце посідають стратегічні та програмні документи державної політики, які формують довгострокові орієнтири цифрової трансформації, інноваційного та регіонального

розвитку, а також інтеграції принципів сталого розвитку у систему міського управління. Ключовим стратегічним документом у сфері розвитку електронних комунікацій є Стратегія розвитку сфери електронних комунікацій України на період до 2030 року [6]. У Стратегії розвиток електронних комунікацій визначено базовою передумовою цифрової трансформації публічного управління, економіки та суспільства, а також чинником підвищення стійкості критичної інфраструктури. Для розвитку SMART-інфраструктури міст цей документ має принципове значення, оскільки окреслює пріоритети розгортання високошвидкісних мереж передачі даних, широкосмугового доступу до Інтернету, мереж нового покоління та інфраструктури Інтернету речей, що створює технологічну основу для впровадження інтелектуальних систем управління міськими процесами. Реалізація Стратегії через середньостроковий план заходів формує практичні орієнтири для органів місцевого самоврядування щодо модернізації міської цифрової інфраструктури та взаємодії з операторами електронних комунікацій.

Ціннісно-цільові орієнтири розвитку SMART-інфраструктури закріплено в Указі Президента України «Про Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року» [7], де цифровізація міського управління розглядається як інструмент досягнення соціальної, економічної та екологічної стійкості, зокрема у частині формування сталих міст і підвищення якості життя населення. Макроекономічні умови цифрової та інноваційної трансформації визначено у Національній економічній стратегії на період до 2030 року [8], яка розглядає цифровізацію, інноваційний розвиток і модернізацію інфраструктури як ключові чинники довгострокового зростання та конкурентоспроможності економіки. Її положення доповнюються Стратегією цифрового розвитку інноваційної діяльності України на період до 2030 року [9] та Державною стратегією регіонального розвитку на 2021–2027 рр. [10], у яких цифрові та інноваційні рішення визначено як інструменти модернізації публічного управління, розвитку GovTech і посилення інституційної спроможності органів місцевого самоврядування.

У сукупності зазначені стратегічні документи формують цілісну рамку державної політики, в межах якої цифрова трансформація та інноваційний розвиток виступають ключовими умовами сталого функціонування територіальних громад і формування SMART-інфраструктури міст, з урахуванням завдань місцевого розвитку та післявоєнного відновлення.

3. Окрему групу становлять національні стандарти й методичні документи, гармонізовані з міжнародними та європейськими підходами. Хоча такі документи здебільшого мають рекомендаційний характер, вони виконують ключову методологічну функцію, сприяючи уніфікації управлінських підходів, забезпеченню інтероперабельності цифрових систем, вимірюваності результатів і можливості порівняльної оцінки ефективності реалізації SMART-ініціатив.

4. Наступний блок становлять нормативно-правові акти у сфері цифрового врядування та цифрових правовідносин, які забезпечують юридичну чинність електронних документів, електронного підпису, інструментів цифрової ідентифікації, а також процедур обміну й інтеграції даних. Базовим нормативним актом у сфері цифрового врядування є Закон України «Про електронні документи та електронний документообіг» [11], який визначає правовий статус електронних документів і умови їх використання в управлінській діяльності. Його значення для розвитку SMART-інфраструктури полягає у створенні правових передумов для цифровізації управлінських процесів в органах місцевого самоврядування та переходу до електронних форм прийняття і реалізації управлінських рішень. Доповнює правове регулювання цифрових правовідносин Закон України «Про електронну ідентифікацію та електронні довірчі послуги» [12], який встановлює вимоги до ідентифікації, автентифікації та захисту електронних транзакцій. Для органів місцевого самоврядування цей Закон створює умови для безпечного надання електронних послуг, використання цифрових ідентифікаторів мешканців, а також інтеграції муніципальних сервісів із загальнодержавними цифровими платформами. У контексті сталості функціонування SMART-інфраструктури це зменшує ризики збоїв, шахрайства та втрати довіри до цифрових інструментів управління.

5. Вагоме місце у системі нормативно-правового забезпечення посідають акти, що регламентують надання публічних і адміністративних послуг, орієнтовані на цифровізацію сервісів, упровадження принципів клієнтоорієнтованості, прозорості та розвитку механізмів зворотного зв'язку. Однією з ключових складових SMART-інфраструктури міст є цифровізація взаємодії органів місцевого самоврядування з територіальною громадою та бізнесом через систему адміністративних і публічних послуг. У цьому контексті нормативно-правове регулювання надання таких послуг виконує сервісоутворюючу функцію, забезпечуючи перехід до клієнтоорієнтованої та цифрово інтегрованої моделі публічного управління. Базовим актом у цій сфері є Закон України «Про адміністративні послуги» [13], який закріплює можливість надання послуг в електронній формі та формує нормативні передумови для інтеграції місцевих сервісів у загальнонаціональну цифрову екосистему.

Положення зазначеного Закону, зокрема принцип «єдиного вікна», створюють умови для стандартизації процедур, інтеграції реєстрів, скорочення строків надання послуг і використання даних як управлінського ресурсу. Цифровий формат адміністративних послуг трансформує їх із суто сервісного механізму в аналітичний компонент SMART-інфраструктури, що дозволяє органам місцевого самоврядування здійснювати моніторинг ефективності міських сервісів, підвищувати прозорість управлінських рішень і забезпечувати зворотний зв'язок із громадою. Водночас практика застосування Закону України «Про адміністративні послуги» свідчить, що цифровізація нерідко обмежується оцифруванням процедур без їх глибокого реінжинірингу, що стримує повноцінну інтеграцію інноваційних технологій у SMART-інфраструктуру.

Сервісно-економічний вимір SMART-інфраструктури доповнюється нормативним регулюванням цифрової взаємодії органів місцевого самоврядування з бізнесом, сформованим, зокрема, Законом України «Про електронні документи та електронний документообіг», Законом України «Про електронну ідентифікацію та електронні довірчі послуги». Одним із ключових елементів такого середовища є спеціальний правовий режим Дія.City, запроваджений Законом України «Про стимулювання розвитку цифрової економіки в Україні» [14]. Хоча цей режим має загальнодержавний характер, його практична реалізація безпосередньо впливає на економічну структуру територіальних громад, сприяє концентрації IT-бізнесу, розвитку цифрових сервісів та формуванню інноваційного середовища в межах SMART-інфраструктури міст. У контексті Smart City Дія.City виступає не лише як податково-правовий інструмент, а як каталізатор формування локальних цифрових екосистем, орієнтованих на інновації та сталий розвиток

6. Технологічний фундамент SMART-інфраструктури визначається нормативно-правовими актами у сфері розвитку електронних комунікацій і цифрової інфраструктури, які регулюють функціонування мереж передавання даних, широкосмугового доступу до Інтернету, мереж нового покоління, а також інфраструктури Інтернету речей. Ключовим нормативним актом у цій сфері є Закон України «Про електронні комунікації» [15], який визначає правові засади функціонування ринку електронних комунікацій, регулює питання доступу до мереж, якості послуг, використання радіочастотного ресурсу та розвитку інфраструктури електронних комунікацій. У поєднанні з підзаконними актами та стратегічними документами державної політики [6; 9] він створює правові умови для розгортання широкосмугового Інтернету, мереж нового покоління та IoT-рішень, інтеграції електронних комунікацій у просторовий розвиток і використання об'єктів комунальної власності. З позицій публічного управління таке нормативно-правове регулювання формує технологічний каркас SMART-інфраструктури міст, забезпечуючи перехід від сервісної цифровізації до інфраструктурної трансформації, масштабування цифрових сервісів, управління в реальному часі, підвищення стійкості функціонування територіальних громад.

7. Самостійну та важливу групу становлять нормативно-правові акти у сфері кібербезпеки, захисту інформації та персональних даних, спрямовані на забезпечення стійкості, надійності й безперервності функціонування цифрових систем міста. Базовим нормативно-правовим актом у сфері забезпечення кібербезпеки є Закон України «Про основні засади забезпечення кібербезпеки України» [16], який визначає правові та організаційні засади захисту національного кіберпростору,

повноваження суб'єктів кібербезпеки та механізми координації дій у разі кіберінцидентів, формуючи загальнодержавну рамку захисту цифрових платформ органів місцевого самоврядування та систем управління міською інфраструктурою. Його положення доповнюються Законом України «Про захист інформації в інформаційно-комунікаційних системах» [17], що встановлює вимоги до створення, експлуатації та захисту інформаційних систем, у тому числі в діяльності органів місцевого самоврядування, а також Законом України «Про захист персональних даних» [18], який регламентує обробку персональної інформації фізичних осіб і має ключове значення для функціонування цифрових сервісів, систем відеоспостереження, транспортних платформ, «розумних» лічильників та інших IoT-рішень у межах SMART-інфраструктури міст. Нормативно-правове поле кібербезпеки доповнюється підзаконними актами Кабінету Міністрів України та актами центральних органів виконавчої влади, що визначають порядок реагування на кіберінциденти, вимоги до аудиту інформаційної безпеки та захисту електронних інформаційних ресурсів, забезпечуючи інтеграцію органів місцевого самоврядування у загальнонаціональну систему кіберзахисту й підвищення стійкості функціонування SMART-інфраструктури міст.

8. Розвиток SMART-інфраструктури міст як багатокomпонентної системи, що поєднує цифрові сервіси, мережеву інфраструктуру, аналітику даних, кібербезпеку та об'єкти міського господарства, потребує значних фінансових ресурсів і довгострокових інвестицій. У цьому контексті нормативно-правові акти, які регламентують інвестиційні механізми та державно-приватне партнерство, виконують ресурсно-інституційну функцію, забезпечуючи зв'язок між стратегічними цілями цифрової трансформації та їх практичною реалізацією на рівні територіальних громад. Базовим нормативним актом у цій сфері є Закон України «Про державно-приватне партнерство» [19], який визначає правові засади взаємодії органів місцевого самоврядування та приватних партнерів під час реалізації інфраструктурних і соціально значущих проєктів. У межах розвитку SMART-інфраструктури цей Закон створює можливості для застосування моделей партнерства у транспортній, енергетичній, комунальній і цифровій сферах, поєднуючи залучення приватного капіталу з упровадженням інноваційних технологій, цифрових платформ управління та аналітичних рішень. Вагомим доповненням інвестиційного регулювання є Закон України «Про державну підтримку інвестиційних проєктів із значними інвестиціями в Україні» [20], який запроваджує спеціальні умови стимулювання масштабних інфраструктурних ініціатив. Його положення створюють правові передумови для реалізації комплексних проєктів у сфері «розумної» енергетики, цифрового транспорту, індустриальних і технологічних парків, центрів обробки даних та інноваційної інфраструктури за активної участі органів місцевого самоврядування у формуванні сприятливого інституційного середовища.

Нормативно-правове регулювання інвестиційної діяльності доповнюється Законом України «Про інвестиційну діяльність» [21] та актами, що визначають механізми місцевих запозичень і надання місцевих гарантій, дозволяючи поєднувати бюджетні ресурси з приватними та міжнародними інвестиціями. У сукупності ці інструменти забезпечують перехід від концептуального проєктування SMART-інфраструктури до її практичної реалізації, створюючи умови для масштабування цифрових рішень, підвищення ефективності використання публічних ресурсів і формування стійкої моделі міського розвитку, особливо в умовах повоєнного відновлення.

9. Завершальний рівень нормативно-правового забезпечення розвитку SMART-інфраструктури формують нормативні акти органів місцевого самоврядування, через які здійснюється безпосередня імплементація концепції Smart City на рівні конкретної територіальної громади. До них належать статuti територіальних громад, рішення місцевих рад, розпорядження міських голів, а також місцеві програми й стратегії розвитку, що забезпечують адаптацію загальнодержавних і міжнародних підходів до локальних соціально-економічних та просторових умов.

У цілому проведений аналіз засвідчує, що нормативно-правове забезпечення виступає ключовим чинником формування та розвитку SMART-інфраструктури міст, оскільки саме воно визначає управлінські рамки, інструменти й механізми публічного управління, від яких залежать

ефективність, адаптивність і сталість функціонування міських соціально-економічних систем у сучасних умовах. Разом із тим результати дослідження свідчать, що за наявності розгалуженого масиву нормативно-правових актів правове регулювання розвитку SMART-інфраструктури в Україні наразі відсутня інституціоналізована цілісна рамка правового регулювання SMART-розвитку міст. Чинна система нормативно-правових актів, стратегій і цифрових інструментів характеризується фрагментарністю: окремі електронні ресурси забезпечують доступ до нормативних документів, надання цифрових сервісів або підтримку проєктів розвитку, однак не формують інтегрованої нормативно-управлінської системи, орієнтованої на потреби органів місцевого самоврядування у сфері розвитку SMART-інфраструктури. Як наслідок, SMART-ініціативи часто реалізуються ізольовано, без належного зв'язку з інституційними повноваженнями, стратегічним плануванням і бюджетними процесами.

У цьому контексті цілісну рамку правового регулювання SMART-розвитку міст доцільно розглядати не як окремий нормативно-правовий акт, а як інституціоналізовану цифрово-управлінську архітектуру, що забезпечує систематизацію, функціональну узгодженість і практичне застосування чинних нормативних та стратегічних документів у системі публічного управління розвитком міських систем. Така рамка має поєднувати правові норми, інституційні механізми та цифрові платформи в єдину управлінську логіку.

По-перше, ядром цієї рамки має виступати єдиний рамковий підхід на рівні державної політики, який закріплює SMART-інфраструктуру як комплексний об'єкт публічного управління. У такому підході SMART-розвиток міста трактується не як сукупність цифрових сервісів або IT-рішень, а як інтегрована система управління територіальним розвитком, що поєднує цифрові, інфраструктурні, сервісні, інвестиційні та безпекові компоненти. Інституційно це може бути реалізовано у формі міжсекторальної рамкової концепції або спеціального розділу у чинних стратегічних документах із чітко визначеним міжгалузевим характером.

По-друге, цілісна рамка передбачає вертикальну узгодженість нормативно-правового регулювання. На національному рівні закони та стратегічні документи формують принципи, базові вимоги й межі повноважень; на рівні підзаконних актів деталізуються інструменти та механізми реалізації (у сферах даних, електронних комунікацій, кібербезпеки, фінансування, проєктного управління); на місцевому рівні нормативні акти органів місцевого самоврядування забезпечують практичну імплементацію SMART-рішень з урахуванням специфіки територіальної громади. За такої логіки локальні SMART-ініціативи перестають бути поодинокими експериментами й інтегруються у керовану систему публічного управління.

По-третє, важливою характеристикою рамки є горизонтальна інтеграція галузевих політик. Йдеться про узгодження правового регулювання у сферах цифрового врядування, електронних комунікацій, просторового планування, енергетики, транспорту, екології, безпеки, інвестиційної політики та післявоєнного відновлення. У такій логіці SMART-інфраструктура виступає не окремим сектором регулювання, а «точкою перетину» різних політик, що дозволяє уникнути дублювання рішень і посилити їх системний ефект.

По-четверте, цілісність рамки неможлива без єдиного понятійно-методологічного каркасу. Ключові категорії – SMART-інфраструктура, міські дані, цифрова стійкість, інтероперабельність, проєктна зрілість – мають бути узгодженими між законами, стратегічними документами, стандартами та методичними рекомендаціями. Саме на цьому рівні особливу роль відіграють національні стандарти та інструменти *soft law*, які виконують функцію методологічних «якорів» і забезпечують порівнюваність та сумісність управлінських рішень.

По-п'яте, така рамка має бути безпосередньо пов'язана з управлінськими циклами публічної влади: «стратегічне планування – програмування та бюджетування – реалізація – моніторинг – оцінювання та корекція політики». SMART-інфраструктура у цьому контексті інтегрується у зазначені цикли як наскрізний інструмент управління розвитком, а не існує паралельно у вигляді ізольованих цифрових проєктів.

Узагальнюючи, цілісна рамка правового регулювання SMART-розвитку міст постає не як новий масив нормативних актів, а як системно організований простір правил, інституцій і цифрових інструментів, у межах якого цифрові, інфраструктурні та управлінські рішення функціонують узгоджено. У цій системі органи місцевого самоврядування виступають ключовими суб'єктами практичної реалізації державної політики розвитку «розумних» і стійких міст, а цифрові платформи – інституційними інструментами забезпечення її цілісності, керованості та результативності.

Висновки. У ході дослідження виокремлено основні групи нормативно-правових актів, що формують правове поле розвитку SMART-інфраструктури міст, зокрема у сферах публічного управління, цифрового врядування, електронних комунікацій, кібербезпеки, інвестиційної діяльності та надання публічних послуг. Встановлено, що за наявності розгалуженого масиву таких актів система правового регулювання SMART-розвитку міст в Україні залишається фрагментарною та позбавленою інституціоналізованої цілісної рамки. Чинна модель регулювання не забезпечує належної узгодженості між стратегічними орієнтирами, повноваженнями органів місцевого самоврядування та практикою реалізації SMART-ініціатив, що знижує їх управлінську ефективність і сталість. Обґрунтовано доцільність формування цілісної рамки правового регулювання SMART-розвитку міст як цифрово-управлінської архітектури, що інтегрує правові норми, інституційні механізми та цифрові інструменти в єдину логіку публічного управління. Реалізація такого підходу створює передумови для переходу від ізольованих SMART-проектів до системного, керованого та стійкого розвитку «розумних» міст.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Дейкало С.О. Правові аспекти втілення концепції Smart City в Україні. *Державне будівництво*. 2025. № 1 (37). С. 111–126. DOI: <https://doi.org/10.26565/1992-2337-2025-1-08>.
2. Дзюндзюк К.В. Досвід реалізації концепції розумного міста в країнах, що розвиваються. *Проблеми сучасних трансформацій. Серія: право, публічне управління та адміністрування*. 2023. № 7. С. 1–5. DOI: 10.54929/2786-5746-2023-7-02-01.
3. Олюха В.Г. Правові основи реалізації концепції «Smart City» в Україні. *Аналітично-порівняльне правознавство*. 2024. № 6. DOI: <https://doi.org/10.24144/2788-6018.2024.06.55>.
4. Смольська Я.В., Задихайло Д.Д. Концепція «Smart-city» та нормотворчі завдання щодо її реалізації. *Юридичний науковий електронний журнал*. № 12. 2023. С. 225–228. DOI <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2023-12/55>.
5. Про місцеве самоврядування в Україні: Закон України від 21 травня 1997 року № 280/97-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-%D0%B2%D1%80#Text> (дата звернення: 07.04.2026).
6. Про схвалення Стратегії розвитку сфери електронних комунікацій України на період до 2030 року та затвердження операційного плану заходів з її реалізації у 2025–2027 роках: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 4 червня 2025 р. № 546-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/546-2025-%D1%80#Text> (дата звернення: 07.04.2026).
7. Про Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року: Указ Президента України від 30.09.2019 р. № 722/2019. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/722/2019> (дата звернення: 07.04.2026).
8. Про затвердження Національної економічної стратегії на період до 2030 року: постанова Кабінету Міністрів України від 3 березня 2021 р. № 179. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/179-2021-%D0%BF#n25> (дата звернення: 07.04.2026).
9. Про схвалення Стратегії цифрового розвитку інноваційної діяльності України на період до 2030 року та затвердження операційного плану заходів з її реалізації у 2025–2027 роках: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 31 грудня 2024 р. № 1351-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1351-2024-%D1%80#Text> (дата звернення: 07.04.2026).
10. Державна стратегія регіонального розвитку на 2021–2027 роки: Постанова Кабінету Міністрів України від 5 серпня 2020 р. № 695. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/695-2020-%D0%BF#Text> (дата звернення: 07.04.2026).
11. Про електронні документи та електронний документообіг: Закон України від 22.05.2003 № 851-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/851-15#Text> (дата звернення: 07.04.2026).
12. Про електронну ідентифікацію та електронні довірчі послуги: Закон України від 5 жовтня 2017 року № 2155-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2155-19#Text> (дата звернення: 07.04.2026).
13. Про адміністративні послуги: Закон України від 06.09.2012 №5203-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5203-17#Text> (дата звернення: 07.04.2026).
14. Про стимулювання розвитку цифрової економіки в Україні: Закон України від 15.07.2021 року № 1667-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1667-20> (дата звернення: 07.04.2026).
15. Про електронні комунікації: Закон України від 16.12.2020 № 1089-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1089-20> (дата звернення: 07.04.2026).

16. Про основні засади забезпечення кібербезпеки України: Закон України від 05.10.2017 № 2163-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2163-19#Text> (дата звернення: 07.04.2026).
17. Про захист інформації в інформаційно-комунікаційних системах: Закон України від 05.07.1994 № 80/94-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80/94-%D0%B2%D1%80#Text> (дата звернення: 07.04.2026).
18. Про захист персональних даних: Закон України від 1 червня 2010 року № 2297-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2297-17#Text> (дата звернення: 07.04.2026).
19. Про державно-приватне партнерство: Закон України від 01.07.2010 № 2404-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2404-17#Text> (дата звернення: 07.04.2026).
20. Про державну підтримку інвестиційних проєктів із значними інвестиціями в Україні: Закон України від 17.12.2020 № 1116-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1116-20#Text> (дата звернення: 07.04.2026).
21. Про інвестиційну діяльність: Закон України від 18 вересня 1991 року № 1560-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1560-12#Text> (дата звернення: 07.04.2026).

REFERENCES

1. Deikalo, S. O. (2025). Pravovi aspekty vtilennia kontseptsii Smart City v Ukraini [Legal aspects of implementing the Smart City concept in Ukraine]. *Derzhavne budivnytstvo – State Building*, 1(37), 111–126. <https://doi.org/10.26565/1992-2337-2025-1-08> [in Ukrainian].
2. Dziundziuk, K. V. (2023). Dosvid realizatsii kontseptsii rozumnoho mista v krainakh, shcho rozvyvaiutsia [Experience of implementing the smart city concept in developing countries]. *Problemy suchasnykh transformatsii. Seriya: pravo, publichne upravlinnia ta administruvannia – Problems of Modern Transformations. Series: Law, Public Governance and Administration*, 7, 1–5. <https://doi.org/10.54929/2786-5746-2023-7-02-01> [in Ukrainian].
3. Oliukha, V. H. (2024). Pravovi osnovy realizatsii kontseptsii “Smart City” v Ukraini [Legal foundations for the implementation of the “Smart City” concept in Ukraine]. *Analitychno-porivnialne pravoznavstvo – Analytical and Comparative Jurisprudence*, 6. <https://doi.org/10.24144/2788-6018.2024.06.55> [in Ukrainian].
4. Smolska, Ya. V., & Zadykhailo, D. D. (2023). Kontsepsiia “Smart-city” ta normotvorchi zavdannia shchodo yii realizatsii [The “Smart City” concept and rule-making tasks for its implementation]. *Yurydychnyi naukovyi elektronnyi zhurnal – Legal Scientific Electronic Journal*, 12, 225–228, DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2023-12/55> [in Ukrainian].
5. Pro mistseve samovriaduvannia v Ukraini [On Local Self-Government in Ukraine]: Law of Ukraine from May 21, 1997, No. 280/97-VR. zakon.rada.gov.ua. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-%D0%B2%D1%80#Text> [in Ukrainian].
6. Pro shvallenia Stratehii rozvytku sfery elektronnykh komunikatsii Ukrainy na period do 2030 roku ta zatverdzhennia operatsiinoho planu zakhodiv z yii realizatsii u 2025–2027 rokakh [On approval of the Strategy for the development of electronic communications of Ukraine until 2030 and the action plan for 2025–2027]: Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine, 4 June 2025, No. 546-r. zakon.rada.gov.ua. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/546-2025-%D1%80#Text> [in Ukrainian].
7. Pro Tsili staloho rozvytku Ukrainy na period do 2030 roku [On the Sustainable Development Goals of Ukraine until 2030]: Decree of the President of Ukraine, 30 September 2019, No. 722/2019. zakon.rada.gov.ua. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/722/2019> [in Ukrainian].
8. Pro zatverdzhennia Natsionalnoi ekonomichnoi stratehii na period do 2030 roku [On approval of the National Economic Strategy until 2030]: Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine, 3 March 2021, No. 179. zakon.rada.gov.ua. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/179-2021-%D0%BF#n25> [in Ukrainian].
9. Pro shvallenia Stratehii tsyvrovoho rozvytku innovatsiinoi dialnosti Ukrainy na period do 2030 roku ta zatverdzhennia operatsiinoho planu zakhodiv z yii realizatsii u 2025–2027 rokakh [On approval of the Strategy for digital development of innovation activity of Ukraine until 2030]: Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine, 31 December 2024, No. 1351-r. zakon.rada.gov.ua. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1351-2024-%D1%80#Text> [in Ukrainian].
10. Derzhavna stratehiia rehionalnoho rozvytku na 2021–2027 roky [State Strategy for Regional Development 2021–2027]: Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine, 5 August 2020, No. 695. zakon.rada.gov.ua. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/695-2020-%D0%BF#Text> [in Ukrainian].
11. Pro elektronni dokumenty ta elektronnyi dokumentoobih [On Electronic Documents and Electronic Document Circulation]: Law of Ukraine, 22 May 2003, No. 851-IV. zakon.rada.gov.ua. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/851-15#Text> [in Ukrainian].
12. Pro elektronnu identyfikatsiiu ta elektronni dovirchi posluhy [On Electronic Identification and Electronic Trust Services]: Law of Ukraine, 5 October 2017, No. 2155-VIII. zakon.rada.gov.ua. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2155-19#Text> [in Ukrainian].
13. Pro administrativni posluhy [On Administrative Services]: Law of Ukraine, 6 September 2012, No. 5203-VI. zakon.rada.gov.ua. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5203-17#Text> [in Ukrainian].
14. Pro stymuliuvannia rozvytku tsyvrovoi ekonomiky v Ukraini [On Stimulating the Development of the Digital Economy in Ukraine]: Law of Ukraine, 15 July 2021, No. 1667-IX. zakon.rada.gov.ua. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1667-20> [in Ukrainian].
15. Pro elektronni komunikatsii [On Electronic Communications]: Law of Ukraine, 16 December 2020, No. 1089-IX. zakon.rada.gov.ua. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1089-20> [in Ukrainian].

16. Pro osnovni zasady zabezpechennia kiberbezpeky Ukrainy [On the Basic Principles of Cybersecurity of Ukraine]: Law of Ukraine, 5 October 2017, No. 2163-VIII. *zakon.rada.gov.ua*. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2163-19#Text> [in Ukrainian].
17. Pro zakhyst informatsii v informatsiino-komunikatsiinykh systemakh [On Protection of Information in Information and Communication Systems]: Law of Ukraine, 5 July 1994, No. 80/94-VR. *zakon.rada.gov.ua*. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80/94-%D0%B2%D1%80#Text> [in Ukrainian].
18. Pro zakhyst personalnykh danykh [On Personal Data Protection]: Law of Ukraine, 1 June 2010, No. 2297-VI. *zakon.rada.gov.ua*. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2297-17#Text> [in Ukrainian].
19. Pro derzhavno-pryvatne partnerstvo [On Public-Private Partnership]: Law of Ukraine, 1 July 2010, No. 2404-VI. *zakon.rada.gov.ua*. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2404-17#Text> [in Ukrainian].
20. Pro derzhavnu pidtrymku investytsiinykh proektiv iz znachnymy investytsiamy v Ukraini [On State Support for Investment Projects with Significant Investments in Ukraine]: Law of Ukraine, 17 December 2020, No. 1116-IX. *zakon.rada.gov.ua*. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1116-20#Text> [in Ukrainian].
21. Pro investytsiinu diialnist [On Investment Activity]: Law of Ukraine, 18 September 1991, No. 1560-XII. *zakon.rada.gov.ua*. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1560-12#Text> [in Ukrainian].

Історія статті / Article history:

Подано до редакції / Submitted to the editorial office (10.04.2026);

Прийнято до друку / Accepted for publication (19.04.2026);

Опубліковано / Published (10.06.2026)